

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА КОНТРОЛУ
ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ**
Број: 110-00-00011/2022-01/5
Датум: 20. април 2023. године
Сремска 3-5, Београд

На основу члана 10. став 1. тачка б) и члана 11. Закона о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, број 73/19) и члана 29. став 3. Уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи за заштиту животне средине и у сектору енергетике („Службени гласник РС“, број 99/21), Савет Комисије за контролу државне помоћи на 177. седници, дана 20. априла 2023. године, доноси

УПУТСТВО

ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСКЛАЂЕНОСТИ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И У СЕКТОРУ ЕНЕРГЕТИКЕ

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

1. Овим упутством ближе се уређује начин за оцењивање усклађености државне помоћи за заштиту животне средине и у сектору енергетике.
2. Ово упутство примењује се на оцену усклађености државне помоћи за заштиту животне средине и у сектору енергетике, која се додељује учесницима на тржишту у свим секторима, осим за:
  - (1) пројектовање и производњу еколошки прихватљивих производа, машина или транспортних средстава у циљу мањег коришћења природних ресурса и побољшања безбедности, односно хигијене у постројењима или другим производним јединицама;
  - (2) финансирање мера заштите животне средине које се односе на инфраструктуру ваздушног, друмског, железничког и унутрашњег пловног саобраћаја;
  - (3) надокнаду неповратних трошкова;
  - (4) истраживање, развој и иновације;
  - (5) очување биодиверзитета.
3. Државна помоћ за заштиту животне средине и у сектору енергетике може бити усклађена са правилима о додели државне помоћи ако:
  - (1) доприноси остваривању циља од заједничког интереса,
  - (2) постоји потреба за интервенцијом државе,
  - (3) је мера државне помоћи примерена,

- (4) има подстицајни ефекат,
- (5) је пропорционална (сведена на минимум),
- (6) позитивни ефекти мере на конкуренцију и трговину између Републике Србије и земаља чланица Европске уније превазилазе негативне ефекте (ако су негативни ефекти на нарушавање конкуренције и трговину између Републике Србије и земаља чланица ЕУ довољно ограничени), су подаци о помоћи доступни јавности (ако је помоћ транспарентна).

II. ОЦЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ КОЈА СЕ ДОДЕЉУЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И У СЕКТОРУ ЕНЕРГЕТИКЕ

1. Допринос остваривању циља од заједничког интереса

4. Државна помоћ за заштиту животне средине доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако се доделом те помоћи повећава ниво заштите животне средине у поређењу са нивоом који би се постигао без државне помоћи и ако се доделом те помоћи обезбеђује конкурентан, одржив и стабилан енергетски систем на тржишту.

5. Давалац државне помоћи одређује циљ од заједничког интереса и образлаже очекивани допринос мере државне помоћи за остваривање тог циља.

6. Давалац индивидуалне државне помоћи доказује допринос остваривању циља из тачке 4. овог упутства на основу мерљивих показатеља (у мери у којој је то могуће), а нарочито:

(1) количине гасова стаклене баште или загађујућих материја који се трајно не емитују у атмосферу (резултат смањеног коришћења фосилних горива, смањење утицаја климатских промена),

(2) апсолутног износа и процентуалног повећања заштите животне средине изнад прописаних стандарда, односно смањења загађења које се не би постигло без државне помоћи (постојећи стандарди),

(3) ранији датум почетка смањења загађења, односно примена стандарда, који су прописани али се не примењују.

7. Државна помоћ за израду студије животне средине доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако се односи на улагања из овог упутства, као и ако то улагање није започето пре израде студије животне средине.

8. Државна помоћ у облику смањења дажбина на животну средину, укључујући повраћај пореза, доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако може индиректно да допринесе повећању нивоа заштите животне средине, као и ако се тим дажбинама одређени учесник на тржишту ставља у неповољнији положај у односу на конкуренцију.

9. Сматра се да смањење дажбина индиректно доприноси повећању нивоа заштите животне средине, ако давалац докаже да:

(1) је то смањење усмерено на учеснике на тржишту на које би највише утицало повећање дажбина, и

(2) се увек у том случају примењује виша пореска стопа него када би корисник у потпуности био ослобођен од обавезе плаћања пореза, због чега доставља податке и информације о одговарајућим секторима или категоријама корисника који су обухваћени ослобођењем или смањењем, као и податке и информације о највећим корисницима обухваћеним ослобођењима или смањењем у сваком сектору и образлаже на који начин опорезивање може допринети заштити животне средине.

10. Државна помоћ за производњу енергије из хидроенергетских постројења доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако таква државна помоћ доприноси смањењу емисије гасова са ефектом стаклене баште и нема негативан утицај на водене системе и биодиверзитет.

11. Државна помоћ за подстицање производње енергије из обновљивих извора која користи отпад, укључујући отпадну топлоту као улазно гориво доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако доприноси заштити животне средине, као и ако је у складу са начелом хијерархије отпада.

2. Потреба за интервенцијом државе

12. Сматра се да постоји потреба за интервенцијом државе ако државна помоћи може под одређеним условима исправити тржишне недостатке у погледу цена, производње и употребе ресурса и тиме допринети остваривању циља од заједничког интереса.

13. Давалац државне помоћи идентификује тржишне недостатке који онемогућавају повећање нивоа заштите животне средине, односно конкурентан, одржив и стабилан енергетски систем на тржишту и утврђује да ли је другим мерама предвиђено исправљање тржишног недостатка.

14. Тржишни недостаци су последица:

(1) негативних спољних ефеката, који могу настати ако накнада за загађивање животне средине није адекватно одређена (ако загађивач не сноси пуне трошкове загађивања зато што накнада није адекватно одређена, тада су његови трошкови производње нижи од трошкова које сноси друштво у целини, због чега нема подстицај да смањи ниво загађивања или да предузме појединачне мере за заштиту животне средине);

(2) позитивних спољних ефеката, који могу настати када користи од улагања имају и учесници на тржишту који нису улагачи, због чега улажу недовољно средстава (нпр.: улагање у еко-иновације, стабилност система, нове и иновативне обновљиве изворе енергије, иновативне мере одговора на тражњу, улагања у енергетску инфраструктуру, као и мере адекватности производње од којих имају користи други учесници на тржишту или већи број потрошача);

(3) асиметричних информација, које могу настати због неслагања доступних информација на тржишту (нпр.: ако спољни улагачи немају довољно информација о

очекиваним приносима и ризицима улагања у пројекте или у прекограничној инфраструктурној сарадњи када један учесник на тржишту не поседује довољно информација у односу на другог);

(4) неуспеха у сарадњи, који могу настати услед разилажења интереса и подстицаја између улагача, трошкова уговарања, неизвесности заједничког исхода и мрежних ефеката, што може да спречи развој пројекта (нпр.: однос између власника и станара зграде у погледу примене енергетски ефикасних решења, информационих проблема, а посебно оних који се односе на асиметричне информације).

15. Давалац индивидуалне државне помоћи наводи да ли постоји потреба за државном интервенцијом и доставља приказ трошкова које корисник државне помоћи има због примене стандарда у односу на постојање или непостојање трошкова које сnose други учесници на тржишту за примену тих стандарда.

3. Примереност државне помоћи

16. Мера државне помоћи сматра се примереном ако није могуће допринети остваривању циља од заједничког интереса и решавању тржишног недостатка другим мерама које не садрже државну помоћ (нпр. добровољним еколошким ознакама или еколошки прихватљивим технологијама) или другим инструментима државне помоћи којима се мање нарушава конкуренција на тржишту.

а) Примереност мере државне помоћи

17. Сматра се да је мера примерена ако није у супротности са другим мерама државне помоћи (нпр.: мера државне помоћи за адекватност производње мора бити усаглашена са другим мерама државне помоћи која се односи на укидање еколошки или економски штетних субвенција, укључујући мере за фосилна горива).

18. Мера за смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште не сме да повећа понуду променљиве снаге на начин да негативно утиче на адекватност производње.

19. Ако је позитивним прописима уређено „начело загађивач плаћа“ и ако је учесник на тржишту одговоран за загађивање сматра се да мера државне помоћи није примерена.

20. Када конкурентан поступак јавног надметања није могуће спровести, државна помоћ за улагање у производњу енергије из обновљивих извора сматра се примереном ако се додељује за мала постројења или за постројења у фази демонстрације.

21. Државна помоћ је примерена ако се додељује за покривање трошкова конверзије постројења производње биогорива засноване на прехранбеним сировинама у напредна постројења.

б) Примереност инструмента за доделу државне помоћи

22. Државна помоћ за заштиту животне средине и у сектору енергетике се по правилу додељује кроз инструмент који мање нарушава конкуренцију и трговину у односу на друге инструменте државне помоћи.

23. Ако се помоћ додељује кроз инструменте који обезбеђују директну новчану предност (нпр. субвенције, фискалне олакшице, продаја или коришћење имовине у јавној својини по цени мањој од тржишне и сл.) давалац мора да докаже због чега други инструменти помоћи који мање нарушавају конкуренцију и трговину (нпр. кредити са нижом каматном стопом од тржишне или субвенционисаном каматном стопом, гаранције државе и сл.) нису примерени за остваривање циљева.

24. Давалац државне помоћи у зависности од тржишног недостатка, који је потребно исправити бира инструмент државне помоћи (нпр. када су приходи неизвесни повратни аванс може представљати одговарајући инструмент у случају мере уштеде енергије).

25. Давалац оперативне државне помоћи доказује да државна помоћ доприноси остваривању циља шеме државне помоћи, тако што унапред (ex-ante) израчунава износ државне помоћи као фиксни износ којим би се покрили очекивани додатни трошкови током одређеног периода и како би на тај начин утицао на учеснике на тржишту да смање своје трошкове.

26. За доказивање примерености давалац државне помоћи може користити резултате евалуација претходних мера државне помоћи.

27. Државна помоћи у облику повраћаја пореза није примерена само ако је одређена као фиксна годишња накнада за износа пореза.

4. Подстицајни ефекат

28. Државна помоћ за заштиту животне средине и у сектору енергетике има подстицајни ефекат ако подстиче учесника на тржишту да повећа ниво заштите животне средине, или ако доприноси стабилности, приступачности и одрживости енергетског тржишта, а што би без државне помоћи било у ограниченом обиму на другачији начин.

29. Државна помоћ не може да се користи за субвенционисање трошкова које учесник на тржишту сноси у датим тржишним условима или за компензовање уобичајених пословних ризика одређене привредне делатности.

30. Државна помоћ има подстицајни ефекат ако је даваоцу поднет захтев за доделу државне помоћи пре почетка радова на пројекту или обављања делатности.

31. Како би се утврдило постојање подстицајног ефекта израђује се алтернативни сценарио (анализа улагања за исти пројекат без државне помоћи или анализа улагања у неки други пројекат), а за учесника на тржишту који се разврстава у велика правна лица (у даљем тексту: велико правно лице) доставља се и документација на основу које је алтернативни сценарио израђен.

32. Ако се државна помоћ додељује у конкурентном поступку на основу јасних и транспарентних критеријума и без дискриминације у коме могу учествовати сви заинтересовани учесници на тржишту, услови из тач. 37. до 40. се не примењују.

33. Државна помоћ која се додељује за рано усклађивање са новим стандардима Републике Србије, који су прописани а још увек се не примењују, има подстицајни ефекат ако подстиче да се улагање заврши најраније годину дана пре него што ти стандарди почну са применом.

34. Државна помоћ за надокнаду трошкова енергетског прегледа нема подстицајни ефекат ако се додељује учесницима на тржишту за које постоји прописана обавеза обављања тих прегледа, изузев учесника на тржишту који се разврставају у микро, мала и средња правна лица (у даљем тексту: МСП).

35. Сматра се да државна помоћ има подстицајни ефекат ако се додељује за спровођење мера енергетске ефикасности које су настале као резултат енергетског прегледа или других алата (нпр. системи за управљање енергијом и системи за управљање животном средином).

36. Давалац индивидуалне државне помоћи уз пријаву државне помоћи доставља доказ да та помоћ утиче на доношење одлуке о улагању, да мења понашање корисника, као и да доводи до повећања нивоа заштите животне средине или бољег функционисања енергетског тржишта.

37. Давалац индивидуалне државне помоћи доставља документа из којих се може утврдити подстицајни ефекат, односно да улагање без државне помоћи не би било економски исплативо, односно да недостаје добит коју би учесник на тржишту остварио реализацијом неког другог пројекта.

38. Докази и документа из тач. 36. и 37. овог упутства обухватају нарочито: акте управљачких органа, процене ризика, финансијске извештаје, интерне пословне планове, мишљења стручњака и друге студије повезане са пројектом улагања, предвиђања тражње, трошкова, финансијска предвиђања и др.

39. Економска исплативост улагања из тачке 37. овог упутства доказује се показатељима као што су: нето садашња вредност, интерна стопа приноса или стопа приноса на уложена средства.

40. Економску исплативост улагања треба упоредити са уобичајеним стопама приноса, које други учесник на тржишту примењује у другим пројектима улагања сличне врсте, а у случају да такве стопе нису доступне, економску исплативост улагања треба упоредити са укупним трошковима капитала или са уобичајеним стопама приноса у одређеном сектору привреде.

41. У случају када није могуће израдити алтернативни сценарио из тачке 31. овог упутства, подстицајни ефекат се може утврдити ако постоји недостатак средстава за улагање, односно када се на основу унапред припремљеног пословног плана може утврдити када су трошкови улагања већи од нето садашње вредности очекиване оперативне добити тог улагања.

42. Подстицајни ефекат може постојати када државна помоћ подстиче учесника на тржишту да спроведе пројекат, иако тај пројекат не постиже уобичајен ниво економске исплативости, све док постоје друге користи од спровођења тог пројекта.

43. Државна помоћ за улагање ради достизања виших стандарда за заштиту животне средине од прописаних у Републици Србији или за повећање нивоа заштите животне средине у одсуству техничке регулативе, има подстицајни ефекат ако би се кориснику помоћи због примене стандарда повећали трошкови пословања, које не би могао да сноси.

5. Пропорционалност државне помоћи

44. Државна помоћ сматра се пропорционалном ако је износ државне помоћи ограничен на минимум потребан да се подстакне додатно улагање или додатна активност за постизање циља заштите животне средине или у сектору енергетике.

45. Државна помоћ ограничена је на минимум ако износ државне помоћи одговара нето додатним трошковима потребним за постизање циља у поређењу са алтернативним сценаријом, који су дати у Прилогу 1, који је одштампан уз ово упутство и чини његов саставни део.

46. Нето додатни трошак представља разлику између економске користи и трошкова¹ пројекта за који се додељује државна помоћ и алтернативног сценарија.

47. Ако у шеми државне помоћи није могуће узети у обзир све економске користи које ће учесник на тржишту имати од додатних улагања, за израчунавање нето додатних трошкова могу се изузети оперативни приходи и трошкови.

48. Државна помоћ предвиђена шемом државне помоћи сматра се пропорционалном ако износ државне помоћи не прелази максимални интензитет државне помоћи у складу са

---

¹ укључујући трошкове улагања и пословања

прописом којим се уређују услови и критеријуми усклађености државне помоћи за заштиту животне средине и у сектору енергетике.

49. Оправдани трошкови за заштиту животне средине су додатни трошкови улагања у материјалну и/или нематеријалну имовину који су директно повезани са постизањем циља од заједничког интереса и могу се јасно могу идентификовати у укупним трошковима улагања.

50. Ако се додатни трошкови улагања у заштиту животне средине не могу идентификовати у укупним трошковима улагања оправдани трошкови представљају разлику трошкова улагања за које се додељује државна помоћ и еколошки мање прихватљивог улагања које би се реализовало без државне помоћи.

51. Изузетно, када се додатни трошкови улагања не могу идентификовати на начин из тачке 50. овог упутства укупни трошкови улагања представљају оправдане трошкове.

52. Оправдани трошкови за улагање у изградњу производних постројења у енергетски ефикасним пројектима су додатни трошкови улагања у материјалну и/или нематеријалну имовину, који су директно повезани са постизањем циља од заједничког интереса.

53. Изузетно, државна помоћ је пропорционална и може се повећати за највише 10%, ако се у пројекту улагања уводе еколошке иновације, којима се могу исправити два тржишна недостатка, и ако:

(1) су имовина или пројекат за еколошке иновације нови и превазилазе последња достигнућа у одговарајућој индустрији у Републици Србији;

(2) је очекивана корист за животну средину знатно већа од побољшања који настају као резултат општег напретка технолошких достигнућа у делатностима, које се могу упоредити; и

(3) је степен ризика, у технолошком, тржишном или финансијском смислу, применом еколошке иновације већи од ризика који могу настати коришћењем упоредивог пројекта без еколошке иновације.

54. Државна помоћ која се додељује за иновативну производњу, односно ако се на тај начин подстиче ефикасност ресурса може бити пропорционална, ако су испуњени услови из тачке 53. овог упутства.

55. Сматра се да је државна помоћ која се додељује у конкурентном поступку јавног надметања пропорционална ако се средства додељују на основу почетне понуде и ограничена су тако да сви учесници не могу да добију државну помоћ.

56. Индивидуална државна помоћ је пропорционална (ограничена на минимум) ако износ државне помоћи одговара нето додатним трошковима улагања, у односу на

алтернативни сценарио, при чему се узимају у обзир сви релевантни трошкови и користи током трајања пројекта.

57. Ако се за индивидуалну државну помоћ укупни трошкови улагања представљају оправдане трошкове давалац мора да докаже да ли износ државне помоћи не прелази минимум неопходан да би пројекат био економски исплатив (на пример, да ли је интерна стопа приноса већа од уобичајених стопа приноса у другим сличним пројектима улагања).

58. Давалац доказује да износ државне помоћи не прелази минимум неопходан да би пројекат био економски исплатив коришћењем показатеља као што су трошкови капитала учесника на тржишту или уобичајене стопе приноса у датом сектору привреде.

59. Индивидуална оперативна државна помоћ је пропорционална ако се додељује у конкурентном поступку јавног надметања и ако испуњава услове из тач. 38-41. овог упутства.

60. Оперативна помоћ за подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора сматра се пропорционалном ако се додељује у конкурентном поступку надметања на основу јасних, транспарентних и недискриминаторних критеријума и ако је конкурентни поступак надметања отворен за све произвођаче који производе електричну енергију из обновљивих извора енергије, осим ако давалац докаже да би:

(1) само један или врло ограничен број пројеката или локација могао бити прихватљив;

(2) процес конкурентног надметања довео до вишег нивоа државне помоћи (на пример да би се избегло стратешко надметање); или

(3) процес конкурентног надметања резултирао ниским стопама реализације пројекта (избегавање понуда са ниском ценом).

6. Ефекти на конкуренцију и трговину са ЕУ

61. Сматра се да државна помоћ има мањи негативни ефекат на конкуренцију и трговину са Европском унијом ако је избор корисника државне помоћи спроведен на основу конкурентног поступка јавног надметања, чиме се доприноси остваривању еколошких или енергетских циљева, односно да износ државне помоћи не прелази неопходан минимум.

62. Негативни ефекти државне помоћи су:

(1) умањење или надокнада јединичних трошкова производње (ако улагање у нову опрему доводи до смањења трошкова по јединици производње или ако се доделом државне помоћи надокнађује део оперативних трошкова, вероватно је да ће доћи до повећања продаје, нарочито код производа који су ценовно еластични);

(2) нови производ (ако корисници државне помоћи добију нови или квалитетнији производ, вероватно је да ће повећати продају и стећи предност.

63. Поред негативних ефекта из тачке 62. овог упутства негативни ефекти индивидуалне државне помоћи су и:

- (1) подржавање неефикасне производње, чиме се омета раст продуктивности у одређеном сектору;
- (2) стварање или јачање тржишне снаге или искључивања конкурената;
- (3) вештачко мењање трговинских токова или промена локације производње;
- (4) предност одређених подручја услед повољнијих услова производње, који су настали због нижих трошкова или виших стандарда производње.

7) Транспарентност

64. Давалац државне помоћи за заштиту животне средине и у сектору енергетике дужан је, најкасније у року од шест месеци од доношења одлуке о додели, или ако су у питању фискалне мере, у року од једне године од датума подношења пореске пријаве, да објави на посебној интернет страници информације о мерама државне помоћи (назив шеме државне помоћи или акта даваоца, назив даваоца државне помоћи, назив индивидуалних корисника, инструмент доделе и износ државне помоћи додељен сваком кориснику, датум доделе, величину корисника (МСП или велико правно лице), подручје на коме се налази седиште корисника на нивоу 2 номенклатуре статистичких територијалних јединица и основни сектор у коме корисник делује).

65. Информације о појединачним износима државне помоћи додељене на основу шеме државне помоћи у облику пореских олакшица и државне помоћи у облику смањења финансирања подршке енергији из обновљивих извора, могу се приказати у следећим распонима (у милионима евра): (0,5- 1), (1-2); (2-5); (5-10); (10-30) и (30 и више).

66. Информације из тачке 65. овог упутства давалац државне помоћи чува и без ограничења ставља на располагање јавности најмање десет година.

67. Изузетно од тачке 64. овог упутства информације о индивидуалне државне помоћи испод 500 000 евра не морају се објављивати.

68. Државна помоћ за подстицање производње енергије из обновљивих извора сматра се транспарентном ако се додељује за период од највише 10 година и ако шема државне помоћи не сме бити ограничена за друге земље Европског економског простора и уговорне стране Енергетске заједнице.

69. Оцењивање усклађености оперативне државне помоћи за производњу енергије из обновљивих извора изузев електричне енергије, оперативне државне помоћи за постојећа постројења на биомасу након амортизације, оперативне државна помоћ додељена применом тржишног механизма кроз сертификате, државне помоћи за прикупљање и складиштење угљеника (технологија CCS), државне помоћи за измештање, државне помоћ у облику система трговања дозволама за емисијама штетних гасова, државне помоћи за израду студије животне средине, државне помоћи за улагање

у ремедијацију контаминираних локација, државне помоћи за улагање у рециклажу и поновну употребу отпада, државна помоћ за улагање у мере енергетске ефикасност, државне помоћи за улагање ради достизања виших стандарда за заштиту животне средине од прописаних у Републици Србији или за повећање нивоа заштите животне средине у одсуству техничке регулативе, државне помоћи за рано усклађивање са новим стандардима Републике Србије, државне помоћи за улагање у подстицање производње енергије из обновљивих извора, државне помоћи за ефикасност ресурса врши се на начин прописан тач. 4 – 68. овог упутства.

III. ОЦЕНА УСКЛАЂЕНОСТИ ПОСЕБНИХ СЛУЧАЈЕВА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ КОЈА СЕ ДОДЕЉУЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И У СЕКТОРУ ЕНЕРГЕТИКЕ

1. Државна помоћ за високоефикасну когенерацију, улагање у енергетски ефикасно даљинско грејање и хлађење и улагање у мере енергетске ефикасности

а) Допринос остваривању циља од заједничког интереса

70. Ако државна помоћ за високоефикасну когенерацију и улагање у енергетски ефикасно даљинско грејање и хлађење као улазно гориво користи отпад у складу начелом хијерархије управљања отпада (укључујући отпадну топлоту) сматра се да доприноси остваривању циља од заједничког интереса.

71. Давалац државне помоћи из тачке 70. овог упутства и државне помоћи за улагање у мере енергетске ефикасности доказује допринос повећању нивоа заштите животне средине, следећим показатељима:

(1) количина енергије која се штеди (уштеда због бољих, нижих енергетских перформанси и веће енергетске продуктивности); или

(2) повећање ефикасности (смањена потрошња енергије и смањени унос горива).

б) Постојање потребе за интервенцијом државе

72. Ако државна помоћ исправља тржишне недостатке из тачке 14. овог упутства сматра се да постоји потреба за интервенцијом државе.

в) Примереност државне помоћи

73. Државна помоћ сматра се примереном независно од инструмента путем којег се додељује државне помоћи.

г) Подстицајни ефекат

74. Подстицајни ефекат државне помоћи оцењује се на начин предвиђен тач. 28-43. овог упутства.

д) Пропорционалност

75. Државна помоћ за улагање у мере енергетске ефикасности је пропорционална ако су оправдани трошкови утврђени у складу са тач. 49. и 50. овог упутства.

76. Оперативна помоћ за мере енергетске ефикасности пропорционална је ако се додељује највише до висине нето додатних трошкова², ако је ограничена на период до пет година и ако је умањена за износ претходне додељене државне помоћи за улагање у исти погон.

77. Ако трошкови производње електричне или топлотне енергије за јавну потрошњу премашују тржишну цену и ако трошкови по јединици производње електричне или топлотне енергије за индустријску употребу премашују тржишну цену по јединици конвенционалне енергије пропорционалност оперативне помоћи за висоефикасну когенерацију утврђује се на начин из тачке 60. овог упутства.

2) Државна помоћ за улагање у енергетску инфраструктуру

а) Допринос остваривању циљу од општег интереса

78. Државна помоћ за улагање у енергетску инфраструктуру доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако се додељује за улагање у нову или постојећу енергетску инфраструктуру, као и ако доводи до повећавања стабилности енергетског система, адекватности производње, интеграције различитих извора енергије и снабдевање енергијом у неразвијене мреже.

б) Постојање потребе за интервенцијом државе

79. Потреба за интервенцијом државе постоји ако се државна помоћ за улагање у енергетску инфраструктуру додељује за исправљање тржишног недостатка, који је настао као последица позитивних спољних ефеката и неуспеха у сарадњи.

80. За пројекте улагања у енергетску инфраструктуру на које се делимично или у потпуности не примењују прописи којима је уређено тржиште енергије, као и за пројекте улагања у енергетску инфраструктуру за коју је додељена државна помоћ у облику накнаде за обављање услуга од општег економског интереса постоји потреба за интервенцијом државе ако:

а) се исправља тржишни недостатак који доводи до неоптималног обезбеђивања потребне инфраструктуре;

б) се омогућава приступ инфраструктури и на њу се примењују прописи којима су регулисане тарифе; и

в) пројекат доприноси сигурности снабдевања енергијом.

в) Примереност мере државне помоћи

---

² Приликом израчунавања нето додатних производних трошкова који су настали као последица улагања у нови погон, у обзир се узимају и предности који произлазе из уштеде енергије.

81. Државна помоћ за пројекте од заједничког интереса, пројекте паметних мрежа и код улагања у инфраструктуру у подручјима за која се може доделити регионална државна помоћ у складу са прописима којима је уређена регионална државна помоћ сматра се примереном независно од инструмента путем којег се додељује државна помоћ.

г) Подстицајни ефекат

82. Подстицајни ефекат државне помоћи оцењује се на начин предвиђен тач. 28-43. овог упутства.

д) Пропорционалност

83. Државна помоћ је пропорционална ако је износ државне помоћи ограничен на минимум неопходан за изградњу енергетске инфраструктуре и ако не прелази разлику између нето садашње вредности улагања и нето садашње вредности улагања у алтернативном сценарију.

ђ) Ефекти на конкуренцију и трговину са ЕУ

84. Негативни ефекти државне помоћи за улагање у енергетску инфраструктуру која се додељује на регулисаном тржишту енергије не превазилазе позитивне ефекте на конкуренцију.

85. Ако тржиште енергије није регулисано за улагање у енергетску инфраструктуру и за улагање у подземна складишта гаса врши се процена нарушавања конкуренције у зависности од околности конкретног случаја на основу доступности инфраструктуре, приступа алтернативној инфраструктури и тржишног удела корисника.

3) Државна помоћ за адекватност производње

а) Допринос остваривању циља од заједничког интереса

86. Државна помоћ за адекватност производње доприноси остваривању циља од заједничког интереса ако обезбеђује стабилно и континуирано снабдевање тржишта електричном енергијом.

б) Потреба за интервенцијом државе

87. Сматра се да постоји потреба за интервенцијом државе ако давалац државне помоћи прикаже разлоге због којих се не може очекивати да тржиште пружи адекватан капацитет производње у одсуству интервенције и достави:

(1) процену утицаја варијабилне производње, укључујући и ону која потиче из регионалног и пан-европског тржишта,

(2) процену утицаја тражње, као и опис мера којим се подстиче управљање тражњом,

(3) процену стања интерконектора (укључујући постојеће и планиране, као и опис пројеката који су изградњи и планирани),

(4) процену свих других елемента који би могли да изазову проблеме адекватности производње (регулаторни или тржишни неуспеси, укључујући нпр. ограничења veleпродајних цена).

в) Примереност мере државне помоћи

88. Државна помоћ је примерена ако се додељује као подстицај и накнада по MW капацитета који се ставља у функцију, а не као подстицај за продату електричну енергију, односно као накнада по продатом MWh.

89. Мера државне помоћи треба да буде намењена постојећим и будућим произвођачима и оператерима који користе алтернативне технологије.

90. Мера државне помоћи треба да одговара временском периоду потребном за реализацију инвестиција нових произвођача који користе различите технологије, при чему треба да узме у обзир у којој мери би капацитет интерконеције могао да отклони сваки могући проблем адекватности производње.

г) Подстицајни ефекат

91. Подстицајни ефекат државне помоћи оцењује се на начин предвиђен тач. 28-43. овог упутства.

д) Пропорционалност

92. Државне помоћи је пропорционална ако корисник остварује разумну добит.

93. Ако је државна помоћ додељена у конкурентном поступку јавног надметања на основу јасних, транспарентних критеријума и без дискриминације сматра се да корисник неће остварити прекомерну добит.

94. Мера државне помоћи мора да садржи механизме којима се осигурава да корисник неће остварити прекомерну добит (нпр. у случају када понуда производног капацитета може да задовољи ниво тражње, мера државне помоћи мора да обезбеди да цена која се плаћа за доступност производног капацитета аутоматски тежи нули).

ђ) Ефекти на конкуренцију и трговину са ЕУ

95. Мера државне помоћи мора да обухвата све производне капацитете који могу допринети решавању проблема адекватности производње, и то:

(1) произвођача који користи различите технологије и оператора који нуде мере са еквивалентним техничким перформансама (ограничење учешћа може да се оправда само на основу недовољних техничких перформанси потребних за решавање проблема адекватности производње);

(2) оператора из других држава где је такво учешће физички могуће;

(3) довољног броја произвођача за успостављање конкурентне цене капацитета.

96. Мера државне помоћи има негативне ефекте на конкуренцију ако:

- (1) смањује подстицаје за улагање у капацитете за међусобно повезивање,
- (2) нарушава повезивање тржишта, укључујући балансирање тржишта,
- (3) утиче на одлуке о улагању у производњу или одлуке оператора у вези са балансним или помоћним тржиштима услуга,
- (4) повећа доминантан положај одређеног учесника на тржишту,
- (5) даје предност нискоугљеничним произвођачима у случају еквивалентних техничких и економских параметара.

4) Државна помоћ у облику смањења накнадне за производњу енергије из обновљивих извора

97. Државна помоћ је примерена само ако се додељује у облику шеме државне помоћи, ако је намењена секторима чија је производња електро интензивна и који су изложени међународној трговини, због чега постоји ризик да се учесник на тржишту нађе у неповољном положају због трошкова плаћања накнаде за производњу енергије из обновљивих извора.

98. Државна помоћ у облику смањења накнадне за производњу енергије из обновљивих извора је примерена ако се додељује учесницима на тржишту који припадају секторима наведеним у Прилогу 3 који је одштампан уз ово упутство и чини његов саставни део, као и учесницима на тржишту чија је производња електро интензивна, односно којима удео трошкова електричне енергије чини најмање 20% укупних трошкова производње, или учесницима на тржишту који припадају сектору који учествује са најмање 4% од укупног обима трговине у Републици Србији.

99. Државна помоћ у облику смањења накнадне за производњу енергије из обновљивих извора је пропорционална ако су корисници државне помоћи дужни да плаћају најмање 15% накнадне за производњу енергије из обновљивих извора.

100. Изузетно од тачке 99. овог упутства сопствени допринос корисника државне помоћи у секторима из Прилога 3 овог упутства може да буде мањи од 15% накнаде за производњу енергије из обновљивих извора, а најмање до 4 % бруто додате вредности корисника државне помоћи, односно ако удео трошкова електричне енергије чини најмање 20% укупних трошкова производње сопствени допринос је 0,5 % бруто додате вредности корисника државне помоћи за производњу енергије из обновљивих извора.

101. Бруто додата вредност (БДВ) учесника на тржишту израчунава се по факторским трошковима, односно по тржишним ценама умањеним за све порезе и све субвенције.

102. БДВ по факторским трошковима може се израчунати на основу промета на који се додаје повећање сопственог капитала и остали пословни приход, додаје или одузима

промена залиха, одузима куповина добара и услуга, царине и порези везани за производњу и остали порези на производе који су повезани са прометом (али се не могу одбити).

103. БДВ се може израчунати и из бруто оперативног вишка додавањем трошкова особља, при чему су приходи и расходи класификовани као финансијски или ванредни на рачунима учесника на тржишту и искључени су из додате вредности, која се по факторским трошковима израчунава у бруто износу (зато што се исправка вредности (као што је амортизација не одузимају).

104. БДВ се израчунава као аритметичка средина БДВ-а за последње три године за које су доступни подаци.

105. Удео трошкова електричне енергије у укупним трошковима из тачке 100. овог Упутства се израчунава као количник потрошње електричне енергије помножене са очекиваном ценом и БДВ, који се израчунава на начин из тач. 101-104. овог упутства.

106. Очекивана цена електричне енергије је просечна малопродајна цена електричне енергије која се примењује за учеснике на тржишту са сличним нивоом потрошње (у последњој години за коју су доступни подаци), а може обухватити и сопствени допринос за електричну енергију из обновљивих извора.

107. За израчунавање потрошње електричне енергије учесника на тржишту користе се референтне вредности потрошње електричне енергије релевантног сектора. Ако референтне вредности нису доступне користи се аритметичка средина потрошње електричне енергије за последње три године за које су подаци доступни.

108. Државна помоћ која се додељује у облику накнаде, као фиксни годишњи износ израчунава се на основу историјских података, односно посматраних нивоа потрошње електричне енергије и БДВ у првој години.

109. Транспарентност државне помоћи у облику смањења накнадне за производњу енергије из обновљивих извора оцењује се на начин предвиђен тач. 64-69. овог упутства.

IV. ЕВАЛУАЦИЈА

110. Комисија приликом оцене усклађености може да утврди да је трајање одређене шеме државне помоћи потребно ограничити на одређени период, као и да ли је потребно обавити накнадну евалуацију, нарочито за шеме код којих су потенцијална нарушавања конкуренције нарочито велика.

111. Евалуација се може одредити за шеме које могу значајно да ограниче конкуренцију, нарочито за шеме за чије спровођење су предвиђена значајна средства, шеме са новим карактеристикама или ако су предвиђене значајне тржишне, технолошке или регулаторне измене.

112. Евалуацију обавља независни стручњак и мора бити јавно објављена.

113. Комисији за контролу државне помоћи се евалуација доставља најкасније по истеку трајања одређене шеме помоћи а пре продужетка трајања те шеме.

114. Резултати евалуације се морају узети у обзир приликом касније оцене друге мере помоћи са сличним циљем.

V. ИЗВЕШТАВАЊЕ

115. Давалац државне помоћи води детаљну евиденцију о свим мерама државне помоћи.

116. Евиденција обавезно садржи податке о испуњености услова (када је применљиво), који се односе на оправдане трошкове и максимално дозвољени интензитет државне помоћи.

117. Евиденција се чува десет година од дана када је државна помоћ додељена и доставља се Комисији на њен захтев.

VI. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

118. Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Владимир Антонијевић, с.р.

Врсте државне помоћи	Алтернативни сценарио / Оправдани трошкови
Државна помоћ за високоефикасну когенерацију	Алтернативни сценарио је конвенционални систем производње електричне енергије или грејања са истим капацитетом у погледу ефикасне производње енергије.
Државна помоћ за израду студије животне средине	Оправдани трошкови су трошкови израде студије животне средине.
Државна помоћ за улагање у ремедијацију контаминираних локација	Оправдани трошкови представљају разлику између трошка, који је настао услед радова на санацији контаминираних локација и повећања вредности земљишта.
Државна помоћ за енергетски ефикасно даљинско грејање и хлађење	Оправдани трошкови су трошкови улагања за изградњу, проширење, реновирање једне или више производних јединица, а који су саставни део ефикасног система даљинског грејања и хлађења.
Државна помоћ за улагање у рециклажу и поновну употребе отпада	Оправдани трошкови представљају додатно улагање у односу на трошкове конвенционалне производње, која не укључује управљање отпадом са истим улагањем у њен капацитет.
Државна помоћ за улагање ради достизања виших стандарда за заштиту животне средине од прописаних у Републици Србији или за повећање нивоа заштите животне средине у одсуству техничке регулативе	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања, који су неопходни за достизање виших стандарда за заштиту животне средине од прописаних у Републици Србији или за повећање нивоа заштите животне средине у одсуству техничке регулативе.
Државна помоћ за рано усклађивање са новим стандардима Републике Србије	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања, који су неопходни за рано усклађивање са новим стандардима Републике Србије и постизање вишег нивоа заштите

	животне средине од нивоа који би учесник на тржишту постигао без државне помоћи.
Државна помоћ за улагање у подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања у поређењу са трошковима конвенционалне електране са истим капацитетом у погледу ефикасне производње енергије.
Државна помоћ за грејање на енергију из обновљивих извора	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања у поређењу са трошковима конвенционалног система грејања са истим капацитетом у погледу ефикасне производње енергије.
Државна помоћ за производњу биогорива и прераду биогорива на природни гас	Оправдани трошкови су трошкови надоградње биогорива, а алтернативни сценарио представља алтернативну употребу биогорива (укључујући спаљивање).
Државна помоћ за биогориво које се користи за транспорт	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања у односу на уобичајене трошкове рафинерије.
Државна помоћ за поновну употребу отпада	Оправдани трошкови су додатни трошкови улагања, који су неопходни за поновну употребу отпада, а алтернативни сценарио представља одлагање отпада.

Назив сектора:	Шифра сектора
Експлоатација каменог угља	05.10
Вађења руда осталих обојених метала	07.29
Експлоатација грађевинског и украсног камена, кречњака, гипса, креде	08.11
Експлоатација минерала, производња минералних ђубрива и хемикалија	08.91
Експлоатација натријум-хлорида	08.93
Експлоатација осталих неметаличних руда и минерала	08.99
Припрема и предење текстилних влакана	13.10
Ткање текстила	13.20
Производња ужади, канапа, плетеница и мрежа	13.94
Производња нетканог текстила и предмета од њега, осим одеће	13.95
Производња кожне одеће	15
Резање и обрада дрвета	16.10
Производња фурнира и плоча на бази дрвета	16.21
Производња пулпе	16.29
Производња папира и картона	17.12
Производња предмета од папира за личну употребу и употребу у домаћинству	17.22
Производња рафинисаних нафтних деривата	19
Производња боја, лакова и сличних премаза, графичких боја и китова	20.30
Производња осталих основних неорганских хемикалија	20.13

Производња осталих органских основних хемикалија	20.14
Производња вештачких ђубрива и азотних једињења	20.15
Производња пластичних маса у примарним облицима	20.16
Производња синтетичког каучука у примарним облицима	20.17
Производња вештачких влакана	20.60
Производња основних фармацеутских производа	21.1
Производња пластичних плоча, лимова, цеви и профила од пластике	22.21
Производња амбалаже од пластике	22.22
Производња равног стакла	23.11
Обликовање и обрада равног стакла	23.12
Производња шупљег стакла	23.13
Производња стаклених влакана	23.14
Производња и прерада осталог стакла, укључујући техничко стаклено посуђе	23.19
Производња ватросталних производа	23.20
Производња керамичких плочица и плоча	23.31
Производња керамичких санитарних производа	23.42
Производња керамичких изолатора и изолационог прибора од керамике	23.43
Производња осталих керамичких производа	23.49
Производња осталих неметалних минералних производа	23.99

Производња сировог гвожђа и челика и феролегура	24.10
Производња челичних цеви, шупљих профила и пратећих фитинга	24.20
Хладно извлачење шипки	24.3
Хладно ваљање плоснатих производа	24.32
Хладно обликовање жице	24.33
Производња племенитих метала	24.41
Производња алуминијума	24.42
Производња олова, цинка и калаја	24.43
Производња бакра	24.44
Остала производња обојених метала	24.45
Производња нуклеарног горива	24.46
Производња батерија и акумулатора	27.2
Остала производња	27.9
Производња индустријских гасова	20.11
Производња опеке, црепа и грађевинских производа од печене глине	23.22
Производња цемента	23.51
Производња креча	23.52
Ливење гвожђа, челика, лаких метала и других обојених метала	24.51, 24.52, 24.53, 24.54
Производња електронских елемената и плоча	26.1
Производња магнетних и оптичких носилаца записа	26.8
Сакупљање, третман и одлагање отпада; поновно искоришћавање отпадних материја	38